

Natis 12.000. Stajerc stane za celo leto samo 60 krajcarjev.

Štajerc.

redništvo in upraviteljstvo v Ptuju
v gledališkem posloplju.

Stajerc izhaja vsaki drugi petek,
datiran z dne naslednje nedelje.

Sestavki dobrodošli.

Kopiji se ne vračajo in se morajo
dajati do ponedeljka pred izdajo do-
tlačne številke vpsolati.

Posamezna številka velja v Ptuju za
celo leto K 1.— s poštnino K 1.20.
Pri odjemanju več ko 10 številk pri-
meren rabat.

Cena za oznanila za:

1 stran K 32.—, $\frac{1}{2}$ strani K 16.—
 $\frac{1}{4}$ strani K 8.—, $\frac{1}{8}$ strani K 4.—
 $\frac{1}{16}$ strani K 2.—, $\frac{1}{32}$ strani K 1.—
Pri večkratnem oznanilu posebno zni-
žana cena.

ev. 24.

V Ptuju v nedeljo dne 1. decembra 1901.

II. letnik.

Kmetje pozor!

Kdor se hoče naročiti na „Štajerca“
za celo prihodnje leto 1902, in nam z naro-
čilo ob enem tudi pošlje celo naročnino
v znesku 1 krono 20 vin. dobival bode letos
za novega leta naš časnik **zastonj**.

Ne več po starem kopitu!

Kmetje! ako komur postane noga večja,
ne bode mu je novega kopita, po katerem se
mu napravi črevelj, ker bi ga drugače
ne mogel čal. Dnševno obzorje naše postalo je večje,
kmet začel je premišljevat, da sme tudi on
zahtevati svoje pravice, treba mu bode tudi
kaj novega kopita, ker je prejšno, to je
sedajno, postarano, premajhuo. In kako
izraža kmet svoje želje drugače kakor
prej, da si voli take zastopnike, kateri
imajo srce za njegove težnje, za nje-

Moj prijatelj Ribničan.

Poznate Ribničane ali kakor sami pravijo Rajbn-

Ne tako začudeno gledati! Jaz pa vem, da jih
poznate. No, ker ne morete uganiti, bom vam po-
kazal. Ribničani so tisti možje, katere včasih vse
pričakuje: otrok bi rad lesenega ptička, ki
bi piska, materi se je strla kuhla in izginila lesena
kopa, oče pa zelo potrebujejo novo rešeto. Samo de-
tje ni mnogo za nje, kajti kdor dela s kuhlo,
ne more le tisti jesti, ki ima tako široka usta
kot vela tercijska, kadar zija v „Fihpos“ ali v
novega očeta. Da bi se dekle še malo poigralo s
domom, ki zadi piska, kaj še! Sicer se že rada igra
z igrom, pa tisti mora biti živ in najmanj pet
in visok, ter mora imeti mesto trdega kljuna mehek

govo trpljenje, da si voli poslance, kateri
bodejo tudi zares poslanci za kmeta.

Kmalu bodejo se začele volitve za de-
želni zbor. Koga toraj naj voli kmet?

Največji in najboljši učitelj celega sveta
naš odrešenik je rekel: Moje kraljestvo ni
od tega sveta!“ In kaki so njegovi sedanji
učenci in zastopniki? Kaki so oznanjevalci
njegove presvete vere? Častihlepno in vla-
deželno se potikajo povsod drugod, samo
tam ne, kjer bi jim bilo treba. Gospod njim
je ukazal: „Idite in učite vse narode“,
tedaj „učite“ jih, ni pa njim ukazal, da
bi se brigali za posvetne želje, dobro
vedoč, da ne more ta, kdor ima skrbeti
za duševno blagostanje svojega bližnjega
služiti dvema gospodoma, to je, da bi tudi
skrbel za njegove telesne potrebe. Naši
gospodje duhovniki naj skrbijo toraj za
naše duše, naj nas in našo deco poduču-
jejo v svetih resnicah, naše druge zahteve

nos in pod njim lepe brčice. Saj se poznamo, ve
rudečelične stvarce božje!

No, zdaj pa gotovo že vsi veste, kdo so Ribni-
čani! I nu, seveda, rešetarji so, rešetarji, „ki hodijo
po svejt, po zimi in polejt“.

Jaz sem rešetarje zmiraj rad imel. Toda najrajši
imam velikega Janeza, s katerim sva se že prej spo-
znala, ko sem prve hlačke dobil. Bila sva si velika
prijatelja v mojih mladih letih, a tudi zdaj sva ve-
sela, kadar se na sejmovski dan snideva, če ravno sem
že cel mož in mi moj stari znanec ne pravi več: ti
Jožek, ampak gaspud Jožef.

Pa tudi ni karsibodi ta moj rešetar. Ko se od-
odpravi z doma, ima na svojem hrbtu toliko rešet
in druge „sühe robe“, da je višji kakor lemlerski
turn — saj meni se je včasih tako zdelo. In govoriti
zna, govoriti! Ko bi ga vi le enkrat slišali! Kako
lepo popisuje kraje, slovenske in nemške, hrvatske,
ogerske in laške, po katerih je že hodil

pa naj pustijo v miru. Vsa čast našim duhovnikom kar se tiče cerkve in naših duš, kar se pa tiče naših drugih potreb, za te si bomo skrbeli sami!

Toraj duhovnika ne bomo in ne smemo voliti. A tudi po njihovi volji ne bomo volili! Pri volitvi za državni zbor izrekla se je od klerikalne strani vnebovpijoča predrznost, da se brez volje duhovnikov ne bode volil na spodnjem Štajarju nikdar nobeden poslanec. Vsi spodnještajarski kmetje so toraj brez prostosti svoje lastne volje in vendar nam ravno isti duhovniki oznanjajo z prižnice ali kancelna kot versko resnico prostost — človeške volje.

Ali se torej tudi naj pri nas uresniči oni izrek modrega starega Rimljana, ki je rekel od svojih duhovnov, da se eden ovemu nasmeje, ako se srečata? Bog nas obvari! Toraj tudi po volji naših gospodov duhovnikov ne bomo volili.

Ali bomo zopet volili za naše zastopnike naše doktorje?

U! ta pa bi bila najbolj nespametna!

Kdor nas tukaj guli in dere, kdor nam neče niti zastonj denarja zmenjati v drobiš, kdor nam posojuje denar, ne da bi nam hotel pomagati, temveč da bi nam ložje prodal dom, takega človeka naj si volimo za poslanca? To bi bilo ravno tako nespametno, kakor nam pravi stari modrijan ono bajko ali pripoved od žab, katere

In za uhami jih ima kakor kako živo dekle. Pa še kakšne muhe ima tam skrite. Povem vam, da me je včasih trebuh bolel od samega smeha, ko mi je pripovedoval svoje „te luštne štikelce“.

Smeh je dober za želodec. Da ne bo treba za drag denar kupovati marijacejskih kapljic, vam hočem rajši par Janezovih veselih zapisati.

1. Janez prvokrat pri velikonočnem izpraševanju.

Ko je bil Janez petnajst let star, moral je v postu k izpraševanju, kakor tudi drugi fantalini. Ta pot je bila za njega huda, kajti s katekizmom si nista bila ravno dobra znanca. Tega mu pa ne smemo zameriti, ker v prejšnjih časih še ni bilo toliko šol, ko sedaj. Da se na cesti na in sejnih tudi ni mogel naučiti krščanskega nauka, to si lahko mislite.

Pa vkljub temu je bil moj rešetar zmiraj „fejst“ dečko: kjer mu je zmanjkalo pameti, tam je moral jezik pomagati.

Že koj pri vstopu v kaplanijo zadela ga je mala

so si izbrale za kralja — štokljo. Zato pa jih ta kralj požira tudi brez vse skrbi.

Ne, dohtara pa že ne! Toraj koga naj voli kmet?

V srednjem veku bil je vsak stan strogo ločen od drugega. Vsak je zastopal svoje zahteve sam. Seve ne sme se pisalcu tega vrst predbacivati, da bi zagovarjal temu čase srednjega veka, a vendar je bila ideja, da je vsak stan svoje zadeve zahteval v svojem in iz svoje sredine izbranem članu vredna našega posnemanja. Toraj nas kmet naj zastopa mož iz naše sredine, to je kmet.

Kmet bo imel srce za kmeta, kmet pozna svoje težnje, kmet bode delal za kmeta, dobro vedoč, kje ga čevelj tiš, dobro vedoč za slabé žalostne razmere spodnještajarskih trpinov.

Neki dohtar je izrekel na nekem zborovanju, da kmet ne more in ne sme zahtevati, da bi ga volili za poslanca, ker je za to premalo učen. Oho! ta pa je bog gospod doktor! Prvič imamo mi kmete, kateri morda ravno toliko znajo o splošnih omiki kakor gospod doktor, ne oziraje se na to, da znajo kar se tiče kmetskih zadev dev trikrat toliko kakor vsi dohtarji. Gotovo bode kmet tudi sè svojo prosto govornico, katera mu prihaja iz dnu sreča, deželnem ali v državnem zboru, kazoč svoj žuljave roke in od skrbi upadlo svoje lice več dosegel, kakor še tako izurjen doktorski govornik, kateri z gromečim učenim svojim

nesreča. Pozabil se je namreč odkriti. Zato ga je kaplan opomnil: „Janez, se ne boš odkril?“ On se je pa hitro odrezal: „Ni trejba, mi nič ni vroče!“ — Seveda je kaplanova beseda obveljala in klobuček je moral z glave.

Pri izpraševanju je prišel Janez prvi na vrsto. Vprašali so ga: „Ali znaš narediti križ?“ On ni pomislil, ampak je kar bleknil: „Seveda ga znam.“ Hitru bi ga napravu, če bi le lejs imau.“ — „Ni ti rešetarsko motovilo, ako tega ne veš, pa povej zakaj je Bog Adama in Evo iz raja napodil?“ vprašali je zopet kaplan. — „Zato ju je nagnal iz raja, ker sta mu hotela pojesti najbuljše jabuke“, glasil se je odgovor. — Njegovi tovariši so se glasno nasmejali. g. kaplan pa je nekaj čez uste mrmral ter stopil pred sledečega mladeniča.

2. Janez prvokrat v Ljubljani.

Tega mi sicer ni sam pravil, ker tedaj, ko se je to zgodilo, se še materi štoklji bojda sanjalo ni

glasom govori samo — besede, a srcé njegovo pa ne vé od vsega tega kaj govori ničesar, ker mu ni nič za kmeta mâr, ker tudi tukaj gleda samo na lastni svoj dobiček in — zaslužek.

Toraj ljubi kmetje! ne več po starem kopitu, ampak skusimo enkrat po novem večjem, saj imamo že itak dosti — kurjih oces!

Državna zbornica.

Nek bralec »Štajerca« nam piše, zakaj mi toliko o burski vojski, nič pa o delovanju državnega zbora v našem časniku ne pišemo. No, to ima sledeče vzroke: Ubogi Buri branijo se pošteno proti angleški premoči, v državni zbornici pa se ne more prav nič braniti, tam se ne bije boj za pravico, ampak poslanci delajo le tako, kakor bi se prepirali in za pravice svojih volilcev nastopali, v resnici pa se le čas zapravlja. Glavna šala za poslance so »nujni predlogi«. Nemški nacionalci so takih predlogov vložili že 12, Čehi 20 in slovenski poslanci 9. Včasi so res prav dobre stvari med temi nujnimi predlogi. Pri teh se lahko govorijo lepi govori in v časnikih se tudi lepo bere, ako v njih stoji: Poslanec Žičkar vložil je v zbornici predlog v svrhu zboljšanja štajerskega vinorejstva, poslanec Robič je stavil predlog za regulacijo Pesnice.

Vsi ti predlogi, tako lepo kakor tudi izgledajo, so le švindel. Oni nimajo namena kaj za kmečki stan doseči, ampak samo namen, posvetovanje v zbornici zadržavati. Ta švindel je v zadnjem času že tako visoko zrastel, da je celó Njega Veličanstvo cesar pri večih nagovorih poslance opominjal na dolžnost njihovega pomena in jih nagovarjal, naj nikari posvetovanja v zbornici še nadalje zabranjujejo.

Ali ljubi »Štajerc«, bo kdo vprašal, kaj pa naj naši poslanci počnejo, ako oni naših željâ v zbornici

da bi me mojim starišem podarila, zapisal sem le, kar so mi oče pravili.

Janez je prišel enkrat na poti iz Ljubljane na Gornje Štajersko v našo hišo prenočevati. Nikoli še prej ni videl kakega večjega in lepega mesta. Zato je takoj pripovedoval mojim ljudem, kako je v Ljubljani. Pravil je: „V Iblan' je hiša pri hiši, pa cirku pri cirkvi; v cirkvi je oltar pri oltarji in na oltarji svetnik pri svetniki; a če se enemu prikloniš, pa drugemu hrbet pokažeš, pa spet ni druga ko zamira.“

„Biu sem pri škofovi mejši, pa se mi nej nič dopadlo. Šejst duhovnikov mu je moralo pomagati. Pa so ga na stou posadil (posadili), pa so mu kapo na glavo djal' (djali), pa so ga spet pokadil' in mu bukvicah kazal' pa je še vendar morau tu in tam kateri drug gaspud namesto njega brati. Naš ta mal' kaplan so buljš (boljši), oni znajo sami mejšovati. Na kori pa so bli pevci in godci. Pa so omejli tudi tudi druge štrumente ko rajbuški: trije so prekle

predlagati ne smejo! Kako se naj žalostni položaj naših vinogradov zboljša, kako se naj regulacija Pesnice izpelje? Ja dragi kmetič, med poštenim delom in švindelnom je velik razloček. Spomladi se je 800 milijonov kron za vodne ceste in regulacije vodá dovolilo. Takrat sta tudi vrli profesor Robič in razumni dr. Ploj v zbornici sedela, ali govorila nista nič, naj bi se za tisti denar regulirala tudi Pesnica. Danes, ko je ves denar že za Galicijo, Češko in Moravsko določen, danes zaženejo naši gospodje velik krik, ki nič več ne pomaga. Spomladi naj bi bili le besedo govorili in denar bi se bil dovolil.

Ravno tako neokritosrčno delajo naši poslanci, kjer se tiče varstva našega vinogradstva. Ko se je carina na italijanska vina znižala, so tudi že naši slovenski poslanci sedeli v parlamentu, mi pa nismo slišali, da bi se bili ti gospodje proti temu odločno postavili. Tudi pri nagodbi z Ogersko ni noben sloposlanec zahteval, naj bi se bila kakšna carina na ogerska vina nastavila. Danes delajo vsekakor špetakel, ker nič ne pomaga, v dveh letih pa, ako pride carina na obravnavo, potem bodejo zopet tako govorili, kakor bodejo hoteli vinski trgovci.

Ako bi poslanec Robič hotel v resnici za regulacijo Pesnice kaj storiti, potem bi mogel on v deželnem odboru h kateremu on ja spada, to stvar izpeljati. Ako je on izpeljal, da se mu bo njegov lastni vinograd od deželnega odbora z vsoto 20 goldinarjev na novo nasadil, potem zamogel bi tudi 100.000 gld. za regulacijo Pesnice pridobiti. Ali odkrito rečeno, njegov vinograd mu je veliko več veselja naredil, kakor regulacija Pesnice.

Kar se pa tiče sleparije z vinom, tu morajo vse občine poslati peticije vladi in državnemu zboru, da se pri obnovitvi nagodbe in carine naredi red. In ko pride potem obravnava o nagodbi in carini, potem morajo poslanci odpreti svoja usta. Ako pa tega ne storijo, potem je njihovo vpitje za prihodnih deset let — švindel.

(hlode) grizli, štirji so plečete s šibami čohal', pred njimi pa je stau kuštrav človk, ki jim je s palco žugau (pretil), da so bulj hitel'.“

3. Kako je Janez imenitnega gospoda razjezil. Hodil sem že v šolo in sem tam slišal od lepega, a včasi tudi premalo od tiste velike mlake in od ladij, katere meče burja ob pečine. Zato sem bil zelo vesel, ko se je nekega večera pri nas oglasil moj ljubi znanec Janez. Komaj je odložil svoje blago v kot za vrate in se vsedel na klop pri peči, sem ga vprašal, če je že videl morje. Odgovoril mi je: „Sevejda sem ga že večkrat videu, po dnejni no po noč, zjutraj nu zvečir, pa še voziu sem se po ladiji.“ Ker mi je menda na očeh bral, kaj bi rad, mi je začel pripovedovati, kako lepo je v Trstu zvečer ali zjutraj, ko pozlati solnce s svojimi žarki vodo. Vse to mi je tako živo popisal, da sem bil potem celo noč v Trstu in na morju — a žalibog samo v sanjah. V zahvalo sem mu rekel, da bi rad znal tako lepo govoriti kakor on. „Vejš Jožek, ni dobro, če